

Dialogodag – De Stoomhal in Wormer - 16 mei 2018

Inspiratie opdoen, andere natuurvrijwilligers ontmoeten, discussies voeren met elkaar of de provincie Noord-Holland en de natuur rondom Wormer leren kennen: daar draaide het om tijdens de Dialogodag van 16 mei in de Stoomhal in Wormer. De Dialogodag is een initiatief van de samenwerkende terrein beherende organisaties (TBO) in Noord-Holland en wordt georganiseerd door IVN en de TBO, zoals Landschap Noord-Holland. Dit jaarlijks terugkerende evenement verenigt alle natuurvrijwilligers van de provincie met elkaar.

Zo'n honderdveertig natuurvrijwilligers uit heel Noord-Holland verzamelen zich aan het begin van de middag in het industriële, oude pakhuis. Vanuit hier vertrekken er gedurende de hele dag vaar-, fiets en wandelexcursies door de oer-Hollandse poldernatuur van de Zaanstreek. In de Stoomhal kunnen deelnemers aansluiten bij talloze workshops en lezingen. Op de mini-markt doen bezoekers inspiratie op en kunnen ze producten kopen bij standjes van Kruidenthee Amsterdam, De Keuken van het Ongewenste Dier, Onkruidenboter, KNNV en IVN.

Er bestaan een hoop zorgen over de natuur, dat blijkt wel uit verschillende discussies die tijdens de Dialogodag worden gevoerd. De schrikbarende insectenafname, de snel achteruit kelderende biodiversiteit... Hoe staan deze problemen in relatie tot de intensieve landbouw? Welke richting moeten we uit denken voor mogelijke oplossingen om het tij te keren? In de provincie Noord-Holland, waar een groot gedeelte van het landoppervlak in gebruik is door agrariërs, zijn deze vragen extra prangend.

Dialogoog met de Provincie

Na de lunch krijgen de natuurvrijwilligers de kans om in gesprek te gaan met experts van de Provincie Noord-Holland over onderwerpen als biodiversiteit, bodemdaling, weidevogels en een groene, gezonde leefomgeving. Deelnemers uitten hun zorgen over het gebruik van pesticiden in de landbouw en de afname van het bodemleven. Een gezonde bodemkwaliteit is van het grootste belang voor weidevogels: zonder wormen, ook geen weidevogels. Geconcludeerd wordt dat het weidevogelprobleem met alle partijen gezamenlijk moet worden opgelost, ook met jagers en boeren samen. Een ander punt van zorg is het gebruik van de natuur voor recreatie en de toename van festivals in natuurgebieden. Met enthousiasme wordt gereageerd op het praatje van Hillebrand Breuker van Provincie Noord-Holland over het fenomeen 'voedselbossen': een duurzaam landbouwsysteem waarbij streekgebonden productie een grote rol speelt. Voedselbossen leveren vitale natuur op en een aantrekkelijk landschap.

In gesprek met de gedeputeerde

Tijdens de plenaire discussie in de centrale hal gaat moderator Karin van As in gesprek met

gedeputeerde Adnan Tekin, die vorig jaar aantrad. Met 'natuur' in zijn portefeuille draagt hij zorg voor een precair onderwerp. Maar Tekin is positief gestemd: biodiversiteit staat hoog op de agenda in de provinciale politiek, vertelt hij. 'Vorig jaar hebben we een biodiversiteitsmonitoring uitgevoerd om te achterhalen hoe het ervoor staat. Nu zijn we bezig met de Omgevingsvisie. In het concept daarvan komt biodiversiteit in alle onderdelen prominent in beeld. Daar ben ik tevreden over. Maar tegelijkertijd hebben we in Noord-Holland ook te maken met Schiphol en het Noordzeekanaal gebied. Dat maakt het gecompliceerd.'

Directeur van Milieufederatie, Sijas Akkerman, laat in zijn presentatie zien hoe slecht het werkelijk gaat met de biodiversiteit. Erg slecht, blijkt wel. Van de weidevogels gaat het alleen goed met de kuifeend; van de insecten alleen met de wantsen. In natuurgebieden gaat het relatief goed met insecten, net als in steden. Maar in het agrarisch gebied is het dramatisch gesteld. Toch kunnen we niet alleen beschuldigend wijzen naar de intensieve landbouw, benadrukt Akkerman. Oorzaken van de afname van de biodiversiteit zijn óók de stikstof- en fosfaat-uitstoot door auto's, fabrieken en vliegtuigen. Bovendien hebben burgers hun verantwoordelijkheid: zij willen goedkoop voedsel in de schappen van de supermarkten.

Een mogelijkheid om het tij te keren is volgens de Milieufederatie natuurinclusieve landbouw. 'Dat pakt vaak voor beide partijen positief uit', vertelt Akkerman. 'Een goede bodem, daar heeft niet alleen de natuur wat aan, maar ook de boer zelf. En een groene omgeving met waterberging zorgt niet alleen voor een grotere biodiversiteit, maar ook voor minder wateroverlast op het land van de boer. Voeg daaraan toe laat maaien en een hoog waterpeil, en dan krijg je een landbouwsysteem dat natuurinclusief is.' Uiteindelijk moeten dit soort maatregelen zorgen voor een stop op de afname van biodiversiteit, en vervolgens weer een toename, volgens Akkerman.

Consument is ook verantwoordelijk

Behalve Akkerman benadrukken ook andere sprekers tijdens de Dialoogdag dat er een verantwoordelijkheid bij de consument ligt om meer over te hebben voor goede producten. Alleen op die manier kan uiteindelijk het tij gekeerd worden.

Martijn Postma zette de start-up 'Onkruidenboter' op, waarvoor hij afgelopen jaar samen met zijn compagnon handmatig onkruid plukte rondom Amsterdam (veldzuring, hondsdrif en daslook). Vervolgens vermengden ze deze met biologische boter van boeren die weidevogelvriendelijk werken. 'Ons doel is om met de boter impact te maken op de natuur, om boeren die weidevogelvriendelijk werken te stimuleren. Met onze Onkruidenboter willen we het verhaal over de weidevogels vertellen.' Gespreksleider Karin van As merkt op dat mensen over duurzame producten al snel zeggen dat ze 'te duur' zijn. Volgens Postma moet je er als consument iets voor over hebben om weidevogelboeren te stimuleren. Hij wijst erop dat het ook vaak een kwestie is van prioriteiten stellen waaraan je je geld uitgeeft. 'Mensen die duurzame producten te duur vinden, kopen soms wel met het grootste gemak een ticket naar Thailand. Terwijl een vakantie op Terschelling ook heel mooi is. En zo houd je veel geld over voor biologisch vlees.'

Nu Onkruidenboter steeds meer afnemers heeft, zijn de initiatiefnemers overgestapt op kweekkruiden. 'In het begin dachten we er nog niet zo over na, maar we willen natuurlijk niet de kruiden voor de neus van de weidevogels wegplukken.'

Boer Piet

Een bewonderenswaardig voorbeeld van een boer die zich vol enthousiasme inzet voor weidevogels is Boer Piet. Hij vertelt op z'n Boer Piets hoe hij die transformatie heeft doorgemaakt. Van een agrarisch melkveebedrijf stapte hij samen met tien andere boeren uit zijn regio (Spijkerboor) over naar natuurbeheer voor weidevogels. De koeien op zijn land hebben nu geen economische functie meer. Honderd schapen helpen met het verwijderen van pitrus. Vijftien klanten hebben hun paard op

zijn terrein gestald, en om voor genoeg mankracht te zorgen (het bleek lastig om voldoende vrijwilligers te vinden) begon Boer Piet een zorgboerderij. Het voedsel dat zij verbouwen gaat naar de voedselbank.

Vrijwilliger van de toekomst

Een vraag die meermaals tijdens de Dialoogdag terugkomt en veel stof doet opwaaien, is: wie volgt ons op als wij het straks niet meer kunnen? Onderzoeksbureau Motivaction deed in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en LandschappenNL onderzoek naar 'de groene vrijwilliger van de toekomst'. 7500 potentiële natuurvrijwilligers tussen 18 en 75 jaar vulden een vragenlijst in. Daaruit bleek dat 15 procent van de ondervraagden wel groen vrijwilligerswerk zou willen doen, maar dat nog niet doet. Vaak gaat dit om jongeren tussen de 18 en 35 jaar die hogeropgeleid zijn. Zij zouden het liefst iets willen doen binnen de eigen buurt en bij voorkeur samen met bekenden of vrienden. Ook willen ze graag dat het werk flexibel is. Jongeren willen (vrijwillig) werken op een tijd dat het hén uitkomt, en niet bijvoorbeeld een vaste avond.

Tijdens de workshop geven de onderzoekers van Motivaction tips hoe jongeren gemotiveerd kunnen worden tot vrijwilligerswerk: benader ze proactief, bijvoorbeeld via online platforms of via opleidingen; laat zien dat het vrijwilligerswerk goed is voor hun persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld omdat ze er kennis en vaardigheden opdoen over moestuinieren of permacultuur. Benadruk dat de jongeren samenwerken met verschillende mensen en koppel het werk eventueel aan hun carrière of stage, bijvoorbeeld door een aanbeveling te leveren via LinkedIn.

Op het podium vertelt Sacha Tijmstra van IVN-jongerentak WoesteLand over de stand die zij samen met andere 'natuurjongeren' maakte en waarmee IVN op festivals stond. De stand in de vorm van een boom bestaat uit een blotevoetenpadd, een enquête én informatie over natuur. Met de enquête konden jongeren achterhalen wat voor soort natuurvrijwilliger zij zouden zijn. Want vrijwilligerswerk in de natuur hoeft niet automatisch te betekenen dat je iets met dieren of planten doet, ook vaardigheden als communicatie kunnen ingezet worden voor natuurdoeleinden. De helft van de jongeren die de enquête invulde, gaf aan wel benaderd te willen worden voor passend vrijwilligerswerk.

Na een geslaagde en inspirerende Dialoogdag vervolgden alle vrijwilligers hun weg weer naar huis. Tot volgend jaar!